

Stand van zaken Topsectorenbeleid

Evert-Jan Velzing
8 februari 2012

De tijdslijn naar de Innovatiecontracten

Maar goed, waar staan we nu? In 2011 zagen we achtereenvolgens het volgende:

- Op 4 februari presenteerde minister Verhagen de beleidsnota *Naar de top: de hoofdlijnen van het nieuwe bedrijfslevenbeleid*.
- In juni presenteerden de Topteams de 9 + 1 + trouwens nog 1 plannen.¹
- Op 13 september kwam de minister met *Naar de top: het bedrijfslevenbeleid in actie* en zette hij de Topteams opnieuw aan het werk zonder verdere toezeggingen te doen of duidelijkheid te scheppen.²

In 2012 gebeurde al:

- Op 16 januari Kamerbrief en mediamoment over de voorgestelde Innovatiecontracten. Bijna 2000 pagina's aan papier. Met daarin vele roadmaps, maar ook een samenvatting van de plannen (zie tabel hieronder).
- Op 20 januari zou er politiek overleg met de kennisinstellingen zijn geweest.
- Op 7 februari aanbieding Masterplan Bèta en Techniek.

In 2012 (voor het voorjaar) komt nog:

- Op 13 februari afstemming met boegbeelden.
- Op 29 februari opleveren definitieve Innovatiecontracten.
- Op 5 maart kabinetreactie Masterplan Bèta en Techniek.
- Eind maart: besluitvorming ministerraad.
- Eind maart/begin april: (feestelijke?) ondertekening contracten.

---

¹ Er zijn negen Topsectoren plus het thema Hoofdkantoren. Daarnaast presenteerden zes Topteams samen een Businessplan Biobased Economy. Zie de tabel onder voor meer specifieke informatie.

² Jacobs 2011.

Vergelijking sectoren onder beleid Programmatische Aanpak en Topsectoren³

	Programmatische Aanpak⁴ 2004-2011	Topsectoren juni 2011	Topsectoren – Voorstel innovatiecontracten januari 2012 (op basis van samenvattingen)
	Food & Nutrition (sleutelgebied: <i>Flowers and Food</i>)	Agro & Food	Agro & Food
<i>doel</i>	Nederland leidende en meest innovatie F&N-delta in Europa en 1,2 miljard meer rendement bedrijven in 2015	Internationale koploper en motor van de NL economie + meetbare doelstellingen voor 2020	Inzet op toegevoegde waarde, gezondheid en duurzaamheid: 1) meer met minder, 2) hogere toegevoegde waarde en 3) internationaal leiderschap
<i>budget (M€)</i>	163,7 (2006-2011)	publiek: in 2015 jaarlijks 175 privaat: in 2015 jaarlijks 223	2012 (totaal 195) <ul style="list-style-type: none"> • 119 publiek (61%) • 60 privaat (31%) • 16 EU en regio's (8%) Toegezegd commitment privaat 2015: 116
<i>Instrumenten</i>	TTI TIFN (MKB-)Innovatie/R&D-projecten	Investeringen Behouden TIFN, FND en UDV NWO middelen voor A&F Ruimte voor EU-focus	<ul style="list-style-type: none"> • TKI (nieuw): Duurzame Agro&Food keten / Eiwit Competence Centre / Product,Proces,Consument • TKI (bestaand): TIFN / CCC • Valorisatie • Internationaal (op voorwaarde van <i>matching</i> nationale overheid)
		Tuinbouw & Uitgangsmaterialen	Tuinbouw & Uitgangsmaterialen

³ Bronnen: Braaksma et al 2009a en 2009b; Wolters & Altena 2010. De budgetten voor de Programmatische Aanpak zijn overheidsbijdragen die ten goede komen aan een de thema's van de Programmatische Aanpak (voor 2011 zijn het gereserveerde bedragen). Voor de Topsectoren zijn de budgetten ramingen van zowel publieke als private middelen uit de plannen die de tien Topteams in juni 2011 aan de ELI-minister presenteerden.

⁴ In 2004 selecteerde het Innovatieplatform vier sleutelgebieden: Flowers & Food, Hightech systemen en materialen, Water en Creatieve industrie. Daarnaast werden gebieden met potentie aangewezen. Daarvan werden Chemie (2005) en Pensioenen en Sociale Verzekeringen (2006) in een later stadium tot sleutelgebied gepromoveerd. Een aantal daarvan en daarnaast nog andere sectoren werden een onderdeel van de Programmatische Aanpak van het ministerie van Economische Zaken. In een aantal gevallen wisten deze sectoren zich ook als Topsector uit te laten kiezen. Sectoren waarvan de cellen zijn gearceerd, zijn geen Sleutelgebied of Topsector.

<i>doel</i>		Meer toegevoegde waarde, blijvend leiderschap in wereldmarkten, kennis en duurzaamheid, een sterk merk en een slagvaardige en verantwoordelijke sectororganisatie	Vasthouden aan economische en innovatietop. <ul style="list-style-type: none"> • Meer met minder • Voedselveiligheid en –zekerheid • Gezondheid en welbevinden • Samenwerkende waardeketen
<i>budget (M€)</i>		publiek: jaarlijks 195-295 privaat: jaarlijks 467-567	voor 2012: 35 (overheid 152)
<i>instrumenten</i>		Ontwikkelingssamenwerking NWO Behouden GG en CBSG Revolverend fonds Duurzaamheid	<ul style="list-style-type: none"> • 4 innovatiecontracten (Innovatieprogramma's), zie thema's boven • Buitenlandsbeleid • Human Capital Agenda
	Point One / HTAS / M2i <i>(sleutelgebied: Hightech systemen en materialen)</i>	High Tech Systemen en Materialen	High Tech Systemen en Materialen
<i>doel</i>	Leidende wereldpositie op een aantal gebieden en een bredere kennisbasis.	TW: €23 → €35 miljard Exportwaarde: €32 → €77 miljard Productiewaarde: €73 → €128 miljard R&D-invest.: €2,2 → €3,5 miljard Werknemers: + 10.000	Forse groeiambities. Met name: verdubbeling van de exporten in 2020, samenwerking in innovatie-ecosystemen. Voldoende 'handen en hoofden'. (661 steunbetuigingen van bedrijven en 449 <i>letter of intent</i>)
<i>budget (M€)</i>	Point One: 371,7 (2005-2011) HTAS: 49,8 (2007-2011) M2i: 41,5 (2007-2011)	In 2015 jaarlijks rijk: 368, NWO: 175, EC: 101 privaat: 508	<ul style="list-style-type: none"> • budget pps 2012: 1221, waarvan bedrijven 634 (<i>in kind</i> en <i>in cash</i>) • budget pps 2015: 1427, waarvan bedrijven 719 (<i>in kind</i> en <i>in cash</i>) <i>(Internationaal in 2015 NL-bedrijven 309. Vraag om cofinanciering nationale overheid 40 per jaar.)</i>
<i>instrumenten</i>	(MKB-)Innovatie/R&D-projecten TTI M2i en Holst Centre Internationale programma's	Behouden Holst/ESI/M2i Internationale R&D-consortia	<ul style="list-style-type: none"> • 6 TKI's, zoals M2i en ESI • Bepleit behoud Holst-centre en ESA • Human Capital Agenda • Behoud kenniswerkersregeling en

			deeltijd-WW
	Duurzame energie (<i>potentiegebied: Duurzame energie</i>)	Energie	Energie
<i>doel</i>	- (geen beleid binnen de Programmatische Aanpak)	20% minder CO ₂ -uistoot. 14% duurzame energie Benutting van het potentieel aan energiebesparing Concurrerende energieprijzen op korte en lange termijn Een versterkte positie van NL in essentiële sectoren Sneller meer concurrerend maken van duurzame energieopties	Innovatietafels op 7 thema's: <ul style="list-style-type: none"> • Energiebesparing in de industrie • Energiebesparing gebouwde omgeving • Gas • Smart grids • Wind op zee • Solar energy • Bio-energie Human Capital Agenda
<i>.budget (M€)</i>	- (geen beleid binnen de Programmatische Aanpak)	publiek (2012-2015): <ul style="list-style-type: none"> • EL&I: 186 • Innovatie uit SDE: 200 • ECN: 85 • TNO: 30 • NWO FOM: 80 privaat: min. 40%	?
<i>instrumenten</i>	- (geen beleid binnen de Programmatische Aanpak)	Instellen regiegroep Stroomlijnen subsidies Overheidsaankopen Proeftuinen en demonstratie	Discovery, development, implementation and deployment.
	Logistiek & Supply Chains (<i>potentiegebied: Logistiek</i>)	Logistiek	Logistiek
<i>doel</i>	Onderzoek en ontwikkeling (R&D), toetsen van kennis en verspreiding ervan	In 2020 internationale toppositie 1) afwikkeling van goederenstromen, 2) als ketenregisseur, 3) in innovatie- en vestigingsklimaat.	Blijvende internationale toppositie van Nederland in de logistiek. (ruim 300 bedrijven betrokken)

<i>budget (M€)</i>	14,1 (2009-2011)	publiek en privaat (exclusief fysieke infra, inclusief bijdragen uit WBSO, NWO, TNO, GTI's): <ul style="list-style-type: none"> • 2012-2014: 200 • 2015-2020: 500 	Totaal gewenst budget: 155 (begroting wordt aangepast top basis van beschikbare middelen)
<i>instrumenten</i>	Onderzoek en demonstratie Incubator	Verschillende acties op het vlak van: Samenhangend logistiek systeem, Ketenregie, Innovatie-en vestigingsklimaat en Governance	<ul style="list-style-type: none"> • 6 innovatieroadmaps: Neutraal Logistiek Informatie Platform (NLIP) / Synchromodaliteit / Douane / Cross Chain Control Centre (4C) / Servicelogistiek / Servicelogistiek / Supply Chain Finance (SCF) • Human Capital Agenda • Duurzaamheid • TKI dat voortbouwt op TTI Dinalog • Aandachtspunten voor summiere toegang tot WBSO, RDA en beperkte ervaring met TTI-constructie.
	Creatieve industrie <i>(sleutelgebied: Creatieve industrie)</i>	Creatieve industrie	Creatieve Industrie
<i>doel</i>	Meer uitgaven aan innovatie Reputatie en bekendheid NL als creatieve economie	Meest creatieve economie van Europa in 2020	Via CLICK meer en betere samenwerking bereiken tussen creatieve industrie en kennisinstellingen. (intentieverklaring van 300 organisaties. Op 7 deelterreinen)
<i>budget (M€)</i>	- (nooit gestart)	publiek: 166,5 (2012-2015) privaat: 144,5	pps in R&D: 340
<i>instrumenten</i>	- (nooit gestart)	Incubators SEED facility Creatief Topinstituut	<ul style="list-style-type: none"> • TKI CLICK • HCA • Dutch Creative Industries Council • Fiscale instrumenten inzetbaar maken • Internationaal, aansluiten op KP8
	Life Sciences & Health	Life sciences & Health	Life sciences & Health

	<i>(potentiegebied: Life sciences en gezondheid)</i>		
<i>doel</i>	NL hotspot op gezondheid gerelateerde life sciences. Meer concreet: meer R&D-bedrijven, verdubbeling omzet in tien jaar, toepassing van hoogwaardige kennis	Sector moet in 2025 tot de wereldtop behoren. Concreet: top 3 groeiers Europa, meer dan 10% omzet naar R&D; nieuwe zorgoplossingen; meer productiviteit; beheersing kosten.	Groeiende behoefte aan goede en betaalbare zorg. Innovaties die kosten besparen in plaats van verhogen. (toezegging 220 organisaties, waarvan 172 privaat)
<i>budget (M€)</i>	153,6 (2006-2011)	publiek: <ul style="list-style-type: none"> • 135,6 per jaar (2016) • Bestaand publiek budget voor kennisbasis behouden (NWO/KNAW + TNO/GTI/DLO) • Reguliere begroting VWS, OCW en EL&I privaat: 182,6 en behoud huidige investeringen in kennisbasis	Gezamenlijk voor 2012: 72
<i>instrumenten</i>	TIPharma, CTMM en BMM Kredieten Internationale projecten	TIPharma Kredieten Later stage fondsen	Samenwerkingsstructuren Regiegroep
	Chemie <i>(eerst potentiegebied, in 2005 sleutelgebied: Chemie)</i>	Chemie	Chemie
<i>doel</i>	Grotere bijdrage aan economie en groei, met vermindering van gebruik fossiele grondstoffen en energie.	In 2050 NL hét land van de groene chemie en top 3 producenten slimme materialen. (hogere groei BBP dan andere sectoren,	Groene chemie en slimme materialen
	(verdubbeling TW in 2017; halveren gebruik fossiele grondstoffen in 25 jaar [-328 PJ]; uitbouwen competenties)	verdubbeling chemiestudenten in 2015, 171 PJ energiebesparing)	
<i>budget (M€)</i>	92,2 (2006-2011)	publiek (2011-2015): <ul style="list-style-type: none"> • 633 • NWO: 340 Privaat + kennisinstellingen: 506 (2011-2015)	gezamenlijke investeringen 2012: <ul style="list-style-type: none"> • 366 (waarvan 186 TKI) gezamenlijke investeringen 2015: <ul style="list-style-type: none"> • 445 (waarvan 215 TKI) [TKI's: 45% bedrijfsleven, daarvan 1/3 ^e MKB]

<i>instrumenten</i>	TTI DPI DSTI COCI, InnovationLabs Human Capital Agenda	Technopartner SEED Fund, SBIR, COCI, InnovationLabs Kenniswerkersregeling Onderzoek en onderwijs Randvoorwaarden TKI's en TNO-samenwerking	<ul style="list-style-type: none"> • 4 TKI's voor hele keten fundamenteel onderzoek tot valorisatie: Smart Polymeric Materials / Procestechologie / Biobased Economy / Kraamkamer Nieuwe Chemische Innovaties • Human Capital
	Water (<i>sleutelgebied: Water</i>)	Water	Water
<i>doel</i>	Komen tot een excellente NL watertechnologiesector (groei gelijk aan wereldgroei, opereren in samenhang, maatsch. en econ. doelen)	NL in 2020 <i>centre of excellence</i> van de internationale watersector	Bijdrage aan economische groei, bloei en verantwoordelijkheid van Nederland in de wereld verder vergroten. Drie clusters: 1) Maritiem, 2) Deltatechnologie en 3) Watertechnologie
<i>budget (M€)</i>	68,3 (2006-2011)	publiek: +301 (uit verschillende middelen)	<ul style="list-style-type: none"> • 2012: 338 (commitment: TKI 42) • 2013: 456 (commitment TKI: 113) • 2016: 503 (commitment TKI: 123) gemiddeld 47% private middelen
<i>instrumenten</i>	TTI Wetsus InnoWATOR R&D-projecten	TTI Watertechnologie Krediet / Business cases Ontwikkelingssamenwerking	<ul style="list-style-type: none"> • Optimaliseren keten Kennis-Kunde-Kassa door voortbouwen op JIP Maritiem, pps Ecoshape en TTI Wetsus. • Behoud van functioneel netwerk kennisinstellingen, bedrijven en overheden – ondanks teruglopen overheidsfinanciering. • 3 TKI's op de drie clusters, met daaronder 4, 3, 4 innovatiethema's • OS voor water (156 in 2011, 254 in 2015)
	Maritiem (<i>geen potentie- of sleutelgebied</i>)	-	-
<i>doel</i>	In 5 jaar Toonaangevende positie NL in producten en regie (omzetgroei, beter onderwijs, aangepaste wetten regels, 20% minder emissie)		

<i>budget (M€)</i>	34,8 (2007-2011)		
<i>instrumenten</i>	R&D-projecten IPC, tenders O&O en haalbaarheid IOP		
		Hoofdkantoren <i>(meer een thema dan een Topsector)</i>	-
<i>doel</i>		In 2020 in top 5 Europa m.b.t. aantrekken regionale hoofdkantoren en in top 2 in specifieke deelsegmenten. Daarnaast behoud positie in top 10 vestigingslanden van concernhoofdkantoren FG 500.	
<i>budget (M€)</i>		?	
<i>instrumenten</i>		Excellente promotie, acquisitie en verankering Excellente overheid Excellente fiscaliteit Excellente Kennis en Talent Koester de Nederlandse verworvenheden	
		Businessplan Biobased Economy <i>(geen aparte Topsector)</i>	-
<i>doel</i>		Bundeling inspanning Chemie, Agro&Food, Tuinbouw & Uitgangsmaterialen, Logistiek, Energie en Water t.b.v. leidende rol NL in transitie duurzame samenleving.	
<i>budget (M€)</i>		Publiek: <ul style="list-style-type: none"> • 391,9 (gecommitteerd 2010-2015) • 225 (extra 2012-2015) Privaat: 349,5	
<i>instrumenten</i>		R&D-projecten Demoprojecten	

	Service Innovation and ICT <i>(geen potentie- of sleutelgebied)</i>		
<i>doel</i>	Meer omzet en werkgelegenheid; meer succesvolle innovatieve producten; verdubbeling NL-aandeel in Financial Logistics		
<i>budget (M€)</i>	8,5 (2009-2011)		
<i>instrumenten</i>	R&D-activiteiten Flankerende activiteiten		
	Pensioenen en Sociale Verzekeringen <i>(eerst potentiegebied, in 2006 sleutelgebied)</i>		
<i>doel</i>	Leidende positie op internationale markt voor Retirement Management. (in 2016 van 2,4 naar 3,6% van NL-economie, meer werk, betere beheersing kosten en risico's)		
<i>budget (M€)</i>	- (nooit gestart)		
<i>instrumenten</i>	- (nooit gestart)		
	The Hague, residence of Peace and Justice <i>(potentiegebied)</i>		
<i>doel</i>	- (geen beleid binnen de Programmatische Aanpak)		
<i>budget (M€)</i>	- (geen beleid binnen de Programmatische Aanpak)		
<i>instrumenten</i>	- (geen beleid binnen de Programmatische Aanpak)		